

Juana Armendariz Agirre

*Ataun,
Gipuzkoa
(1936)*

Aurkibidea

Biografia

Ataungo Astigarraga auzoko Astigarretxen jaioa. Ama jaiotetxe berekoa zuen, eta aita Sotsoeta baserrikoa. Astigarretxen bizi izan da beti, udaletxeko artxiboen arabera, Astigarraga auzoan eraikitako lehendabiziko etxean. Hemezortzi urte zituela ama hil zitzaien, eta bost gizonekin gelditu zen etxean, aita eta lau anaiarekin. Etxeko kontuen ardura berak hartu behar izan zuen, eta geroztik ez du ardura utzi.

Zintak

ATA-016

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Artetxe, Miren
- **Data:** 2011-08-11
- **Iraupena:** 75 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Unamuno, Arianne

Pasarteak

1. Erreka garbi-garbian etxe bakoitzak bere jetsaroa

- **Erref:** ATA-016/006
- **Iraupena:** 0:03:14. **Hasi:** 00:08:24. **Bukatu:** 00:11:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekek eta uretako jolasak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Haurtzarora eta gaztarora etxe inguruan pasatu zituen. Erreka ederra zeukaten orduan, garbi-garbia. Arropa zuriak errekan aklaritzen zituzten, aulkitxoan belauniko jarrita. Barrinoian eramaten zituzten arropak. Jetsarora zeukan etxe bakoitzak errekan, jeisteko lekua.

2. Artoa eta indaba nola ereiten zituzten

- **Erref:** ATA-016/009
- **Iraupena:** 0:02:36. **Hasi:** 00:14:23. **Bukatu:** 00:16:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserríko lanak » Baratzea eta sorora
- Baserría » Baserríko lanak » Artoa

Laburpena:

Babarruna artoarekin batera ereiten zuten. Lau arto ereiten zituzten, karratu baten eran jarrita, eta erdian indaba ale bi jartzen zituzten. Orduko artoa motza izaten zen, eta gorria. Santiagoko inguruan garea kentzen zioten. Arto hura hobe zela dio. Aldapa zegoen lekuan, lehenengo artoa ereiten zuten "harrika" eta hura hazita zegoela, indaba.

3. Artoa erne orduko, jorratu

- **Erref:** ATA-016/010
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:16:59. **Bukatu:** 00:19:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserríko lanak » Artoa

Laburpena:

Errenkadak egiteko tresna erabiltzen zuten idiekin, soroan ilarak markatzeko, eta gero artoa ereiten zuten. Traktorearekin ibiltzen ziren gero. Erne orduko, aitzurrarekin jorran aritzen ziren, ahal zela eguzkitan.

4. Soroko txandakatzea: artoa, garia, arbia

- **Erref:** ATA-016/012
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:21:58. **Bukatu:** 00:23:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Santiago aldean, artalorea kendu egiten zioten, haizearengatik. Abuztu-irail aldera indaba biltzen hasten ziren. Urte batean artoa egindako lekuan, garia egiten zuten hurrengoan; garia egindakoan, berriz, ondoren, arbia. Hura ere jorratu egin behar izaten zuten, bakantzeko.

5. Umetan mutilak galtza motzetan eta neskak gonarekin

- **Erref:** ATA-016/013
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:23:55. **Bukatu:** 00:26:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Umetan, lanean aritzearren suminduta ibiltzen ziren, hotzarengatik. Mutikoak galtza motzekin ibiltzen ziren urte osoan, eta neskak gonarekin. Esportak erabiltzen zituzten, belaun azpirainoko galtzerdiak. Berak egiten zituen.

6. Haziak etxean egiten zituzten

- **Erref:** ATA-016/014
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:26:00. **Bukatu:** 00:28:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Soroko lana gustoko zuen, baina etxean nahiko zeregin izaten zuen, baita baratzean ere. Aitak etxean egiten zituen haziak, oso baratzezalea zen, eta bera ere zalea da. Tomate hazia etxean egiten du; nola biltzen eta gordetzen duen dio.

7. Porru hazia bildu eta gorde

- **Erref:** ATA-016/015
- **Iraupena:** 0:03:01. **Hasi:** 00:28:45. **Bukatu:** 00:31:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

"Porru haziak egin ditut" esaeraz hitz egiten du. Porru haziak nola biltzen eta gordetzen duen kontatzen du. Haziak trukatzeko ohitura zeukan beraien amak.

8. Patatak luberrria nahi

- **Erref:** ATA-016/016
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:31:46. **Bukatu:** 00:34:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Lehenago ez zen patatarik jaten, sororik txarretenan jarrita ez bazen. Sasia garbitutako lekuan, mendian, patata egiten zen. Hori gustatzen zaio patatari, luberrria. Aitak Arabatik patata ekarri zueneko kontatzen du.

9. Manteka edo karea arrautzak mantentzeko

- **Erref:** ATA-016/018
- **Iraupena:** 0:02:23. **Hasi:** 00:36:06. **Bukatu:** 00:38:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserrria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:

Etxean txerria hiltzen zuten urtean behin. Oilaskoak azokan saltzen zituzten. Manteka edo karea erabiltzen zuten arrautzak mantentzeko, ez baitziren urte osoan izaten.

10. Urdaiazpikoa eta solomoa nola kontserbatu

- **Erref:** ATA-016/019
- **Iraupena:** 0:03:42. **Hasi:** 00:38:29. **Bukatu:** 00:42:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Artoa eta garia mantentzen zuten. Urdaiazpikoa ahalik eta gatz gutxienarekin egiten zuten; prozesua azaltzen du. Solomoa ere antzera egiten zuten. Gatzarekin oinetarako bainuak egiten zituzten. Euliak ez jotzeko, hauts bat botatzen zioten.

11. Arroz esnea eta sagar erreak

- **Erref:** ATA-016/020
- **Iraupena:** 0:02:48. **Hasi:** 00:42:11. **Bukatu:** 00:44:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Arroz esnea jaten zuten postre berezi modura. Errezeta ematen du. Sagar asko izaten zituzten eta labeen erreta jaten zituzten. Horren errezeta ere ematen du.

12. Sagarrondoak nola txertatu

- **Erref:** ATA-016/022
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 00:47:35. **Bukatu:** 00:50:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserrria » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

Sagarrondoak nola txertatzen diren zehatz azaltzen du. Erretxina eta seboa urtuta erabiltzen zituzten txertaketarako.

13. Elorri zuriari mizpira txertatu

- **Erref:** ATA-016/023
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:50:32. **Bukatu:** 00:53:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Elorri zuritik etortzen da mizpira. Mizpirak bildu eta usteldu ez zitzaizkioneko kontuak aipatzen ditu.

14. Ogia, olio eta janaria bedeinkatzen ziren San Blasetan

- **Erref:** ATA-016/025
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:54:58. **Bukatu:** 00:57:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » San Blas

Laburpena:

Ogia eta olio bedeinkatzen zituzten San Blasetan. Sagarrak bedeinkatu izan dituzte. Bedeinkatutako jakietatik zati bat mezetara etorri ezin izan zirenei ematen zieten.

15. Kandelario eguna: ama eta haurra elizan sartzeko egun berezia

- **Erref:** ATA-016/026
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:57:02. **Bukatu:** 00:59:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Kandelario Eguna

Laburpena:

Kandelario eguna berezia dela dio: elizan sartzeko eguna. Jesus jaio zen egunetik berrogei egun pasatzen direla kontatzen du, eta orduan, ume jaioberria duten amak elizan sartzen direla haurrarekin. Amak kandelarekin joaten ziren eta apaizak elizkizuna eskaintzen zien. Kandelario eguneko kandelak ekaitza zenean pizten zituzten, baita norbait hilzorian zegoenean ere.

16. Erramua eta gurutzea soroak babesteko

- **Erref:** ATA-016/027
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:59:28. **Bukatu:** 01:01:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Beste batzuk

Laburpena:

Erramu egunean, erramua bedeinkatzen zuten. Soro bakoitzean gurutzea jartzen zuten, argizari tanta batzuk gurutzeari botata. Soroak babesteko izaten zen. Apaizak San Juan inguruan auzoetatik itzulia egiten zuen, ura bedeinkatzeko.

17. Gaztainak bildu, gorde eta jan

- **Erref:** ATA-016/035
- **Iraupena:** 0:04:49. **Hasi:** 01:10:33. **Bukatu:** 01:15:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendiko bilketak

Laburpena:

Gaztainondo asko zegoen lehen. Morkotsak biltzen zituzten udazkenean eta pilan gordeta izaten zituzten. Gaztaina berdea esaten zioten klase bati, beranduago heltzen zelako eta oso ondo kontserbatu. Zumitzarekin pintza modokoak egin eta harekin biltzen zituzten morkotsak. Udaberrira arte izaten zituzten gaztainak. Erreta jaten zituzten gehienetan. Etxe guztietan zegoen gaztaina; orain pinudiak diren horiek gaztainadiak ziren lehen.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com